

Editorial

Terres de l'Ebre, reserva de la biosfera

El mes de maig passat, el Comitè Internacional del Programa MaB de l'UNESCO va declarar Reserva Mundial de la Biosfera a les Terres de l'Ebre. Aquesta designació posa de manifest l'important paper de les comarques del sud català en la conservació de la biodiversitat. És un reconeixement internacional a l'extraordinària varietat d'hàbitats i ecosistemes existents en un espai relativament reduït, conseqüència directa de la seva situació biogeogràfica i del seu variat relleu; des dels sistemes dunars del delta de l'Ebre fins a les fagedes del massís del Port. Un territori vertebrat pel riu Ebre i on els espais agraris i els agrosistemes conformen una matriu territorial amb paisatges de gran qualitat: les vinyes abancalades de la Terra Alta, els oliverars de les planes, els arrossars del delta... En definitiva, la coexistència antiga i harmònica de l'activitat humana i el medi natural.

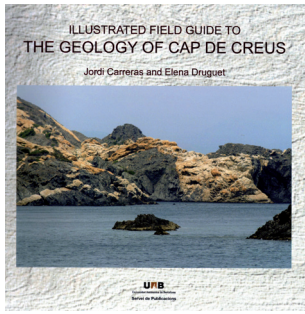
Però el Programa MaB (*Man & the Biosphere*) és molt més que un instrument per a la conservació i gestió del patrimoni natural. El programa posa l'accent, també, en les comunitats humanes existents i en la seva capacitat per desenvolupar i millorar l'activitat social i econòmica a partir de l'ús sostenible dels seus recursos naturals. En aquest sentit, les reserves de la

biosfera han de complir tres objectius: la conservació de la biodiversitat, el desenvolupament socioeconòmic del territori i l'impuls de la recerca i la difusió del coneixement. Amb la designació, la UNESCO ha valorat els esforços que la societat ebrenc a les administracions locals efectuen en l'àmbit de la sostenibilitat: des de la defensa i protecció del riu Ebre fins l'estalvi energètic, des de la recollida selectiva fins les energies renovables. En aquest sentit, les reserves poden ser considerades com laboratoris a gran escala per assajar models i estratègies de desenvolupament sostenible, treballant en xarxa i compartint experiències a nivell mundial.

Per aconseguir aquest objectius les reserves de la biosfera han de disposar d'una zonificació adequada. Han de tenir una zona nucli on la funció de conservació sigui prioritària i una zona de transició on estiguin les poblacions i les activitats econòmiques. Entre l'una i l'altra cal crear una zona tampó o d'amortiment.

La Reserva de la Biosfera de Terres de l'Ebre és una de les més grans de l'estat espanyol, amb més de 360.000 ha; un 20 % de la superfície correspon a ambients marins i el 80 % restant abasta les comarques del Baix Ebre,

Illustrated field guide to the Geology of Cap de Creus. Jordi Carreras; Elena Druquet. Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, 2013. 126 p. ISBN: 978-84-490-3612-5.

Montsià, Ribera d'Ebre i Terra Alta. Actualment és l'única reserva del litoral mediterrani entre la Camarga francesa i Andalusia. Els parcs naturals (Delta i Ports) i els espais de la XN2000 conformen les zones nuclei i també, on la conservació i la recerca són les principals funcions. La resta del territori, més del 60 %, és zona de transició.

Des del punt de vista socioeconòmic, la Reserva de la Biosfera vol servir de revulsiu territorial. A Terres de l'Ebre existeix una percepció molt arrelada de insuficient desenvolupament, de perifèria de la perifèria que contrasta amb les seves potencialitats. La reserva és, en aquest sentit, un projecte que vol contribuir a l'impuls i a la consolidació de moltes iniciatives destinades a crear noves oportunitats econòmiques i socials. El Pla d'Acció de la reserva posarà l'accent a donar valor afegit als productes agroalimentaris de Terres de l'Ebre i a promoure el turisme lligat a l'experiència del lloc.

La nova reserva neix, per tant, amb l'ànim de convertir-se en un projecte estratègic per a les Terres de l'Ebre, vol superar el debat estèril entre conservació i progrés social i econòmic. Tal com definia la memòria de la candidatura que els valors del territori ajudin a crear una economia i una societat amb valors. Vol esdevenir, també, un projecte territorialment cohesionador i donar visibilitat a les Terres de l'Ebre en el mapa del món aprofitant la xarxa mundial de reserves de la biosfera.

Actualment s'estan definint les actuacions prioritàries que han de desenvolupar els tres eixos principals del pla d'acció (conservació, desenvolupament i coneixement), així com els òrgans de gestió i de participació.

És a partir d'ara quan comença el treball de veritat: fer possible les moltes expectatives que la Reserva de la Biosfera ha creat a les Terres de l'Ebre. ■

Delegació del Bages

Sortides naturalistes guiades

Les Planes de Son i la mata de València. Atrèts per MónNatura Pirineus, l'equipament dedicat a l'estudi, protecció i divulgació de la natura pirinenca de la Fundació Catalunya-La Pedrera, que integra i continua les funcions de l'anterior Fundació Territori i Paisatge, el cap de setmana del 15 i 16 de juny hi hagué la sortida a les Planes de Son i la mata de València.

Les Planes de Son

Com bé recordareu, aquesta zona va ser objecte d'un extens estudi multidisciplinari publicat l'any 2010 amb el núm. 16 de la fecunda col·lecció *Treballs de la ICHN*. Que lluny vam quedar-nos d'aquest estudi tan exhaustiu! En canvi, n'hi va haver prou amb un tast per copsar l'harmonia i la riquesa natural d'aquesta àrea representativa del Pirineu.

El dissabte vam aprendre i gaudir amb els tallers de MónNatura Pirineus. El matí va ser el torn de l'observació del relleu glacial i de la recerca de macroinvertebrats al torrent del Tinter. Tots els animalons que s'esperaven van sortir, des de les larves de plecòpters, efemeròpters, tricòpters —els cucs de caps— i dípters, fins a planàries i sangoñeres. L'índex biològic indica una qualitat del torrent excel·lent. El prat estrenava verd primaveral, el gatzerí regalava una pluja de

pètals, les darreres congestes de neu embellien els cims, l'aigua saltava alegre i entre els còdols del torrent bullia de vida. En aquest paratge, qui no s'apassiona per conèixer la natura?

El centre de fauna manté en tancats separats dins del bosc alguns exemplars d'aus i mamífers grans, representatius i emblemàtics del Pirineu. Els objectius són proporcionar un lloc adequat a aquells animals que per una o altra raó han arribat a un centre de recuperació i no poden ser retornats a la vida lliure, mostrar-los al visitant i participar en programes de reintroducció. Actualment el centre de fauna disposa d'un o més exemplars de gall fer, trencalòs, fagina, marta, geneta, cabirol, isard, toixó, gat salvatge i linx boreal. Les mirades felines del gat i del linx, el funambulisme de la geneta, l'agilitat ingràvida de la fagina i la parada pel cant del gall fer són experiències inoblidables que el centre de fauna reuneix i posa a l'abast.

Linx boreal

El vespre i la nit van estar dedicats a l'astronomia; primer al planetari i ja de fosc a l'observació amb telescopi. Vam reconèixer les constel·lacions i interpretar el moviment aparent dels astres a la volta celeste causat pels moviments de la Terra de rotació diària,

Cardàmine pirinenca (*Cardamine raphanifolia*) al torrent del Tinter.

de translació anual i de precessió que fa variar les referències nord-sud celestes en un cercle que tarda 25.800 anys a completar-se.

Geneta

El diumenge, aprofitant el bon temps, es va fer la ruta circular que baixa al poble de Son —no us perdeu la visita a l'església dels sants Just i Pastor!— per un antic camí ramader que passa per la vora d'un bosc humit de pollancre i avellaners, travessa durant una llarga estona la mata de València, s'enfila al pas del Coro, continua sense perdre alçada en direcció al refugi del Pla de la Font i finalment baixa seguint el torrent del Tinter fins a retornar a les Planes de Son.

La mata de València és una extensa avetosa, ombrívola, densa i encatifada de molses, que ocupa el vessant obac de la vall de la Bonaigua. Els avets hi són relativament joves, però ja més alts que els caducifolis que l'acompanyen: el bedoll, el trèmol, la moixera de guilla, el gatzerí, el gatsaule... A la part més alta, ja prop del pas del Coro que enllaça cap al vessant de Son, s'hi afegeix el pi negre. Al bosc, havien sortit ja els primers bolets, entre ells el bolet de greix (*Gyromitra esculenta*), les múrgoles (*Morchella conica*) i els apreciats ceps (*Boletus edulis*) i volaven arreu minúsculs grans de pol·len d'avet.

El vessant de Son és més lluminós i obert, amb boscos, prats de pastura, mollerres, roquissars i torrents alegres disposats en aquell ordre natural que fa el paisatge harmoniós i plaent. Als prats més alts pasturaven els cavalls i les vaques; més avall campava un ramat mixt d'isards i daines que al detectar-nos van fugir, els isards tartera amunt, les daines a refugiar-se en la protecció del bosc. I torrent del Tinter avall, en un entorn ja familiar, arribàvem al centre Món Natura a l'hora prevista. Més que una troballa o una descoberta, d'aquesta excursió destaca la bellesa del paisatge pirinenc.

El cabal alt i tèrbol de la Noguera Pallaresa, a causa sobretot del desglaç de la neu, va ser motiu d'atenció durant els viatges en

Entre el Pas del Coro i el refugi del Pla de la Font

autobús. Al pantà de Sant Antoni desguassava una fenomenal cascada eixordadora, riu amunt les embarcacions del ràfting estaven varades i s'havia donat ja una primera alerta a les poblacions de la vora. Les posteriors pluges molt intenses a la capçalera, la nit del dilluns a dimarts següent, van tenir la virtut de fondre sobtadament la neu i de caure sobre el terreny amarat d'unes conques amb els embassaments ja plens a vessar. El resultat va ser la crescuda de la Noguera Pallaresa, la de Cardós i la de Vallferrera al Pallars, i de la Garona i el riu Nère a l'Aran, a més de tots els seus afluents, en unes riuades memorables que van arrossegar ponts, cases i carreteres. La força erosiva d'un riu muntanyenc crescut és imparable.

El Gra de Fajol. El dissabte 13 de juliol hi hagué la cloenda del curs 2012-13 de sortides naturalistes amb l'excursió al cim del Gra de Fajol (2.708 m), als Pirineus Orientals, comarca del Ripollès. L'itinerari seguit fou una ruta excursionista clàssica, amb pujada per Ulldeter i el coll de la Marrana i descens mil metres avall per la coma de l'Orri fins a trobar la carretera al pla de la Molina. El motiu de la sortida, més que el cim, era el camí amb les seves plantes alpines florides i l'observació de la geomorfologia glacial.

Cim del Gra de Fajol, al fors el Canigó

A l'entorn del refugi d'Ulldeter, com s'esperava, sota els pins negres floria de porpra cardenalici el neret i als vessants més rostos s'hi afegia el groc del bàlec per acolorir la imatge característica dels matollars a cavall dels estatges subalpí i alpí sobre terreny silícic al mes de juliol. Quedaven ja poques flors de pulsatil·la groga que, sempre espectacular, havia mutat en plomalls en fructificar. Més amunt, camí del coll de la Marrana, el prat era esquitxat del violeta de les gencianes. Vam comptar-ne quatre tàxons: la pastorella (*Gentiana verna*) de to més blau, la genciana acaule (*G. acaulis* ssp. *acaulis*) amb la flor de mida molt gran i una tija curta malgrat el seu nom, la genciana alpina (*G. acaulis* ssp. *alpina*) molt semblant a l'anterior però amb la flor no tan gran i, aquesta sí, pràcticament acaule i finalment la genciana pirinenca (*G. pyrenaica*) amb la flor de to morat.

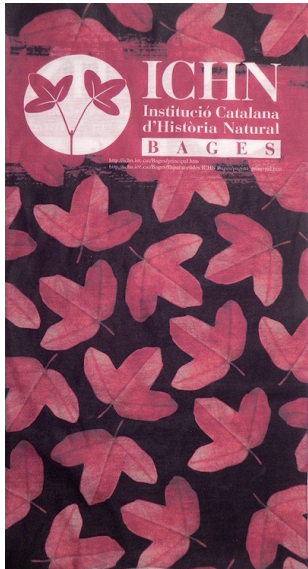
La roca dominant durant el recorregut és un gneis ocellar resultant de la metamorfosi de granitoides, però el cim del Gra de Fajol llueix per la blancor del quars.

Observatori de la Recerca (OR-IEC)

El CSIC va perdre un 13,8% dels seus investigadors l'any 2012 (l'11,7% a Catalunya). Llegiu aquesta i altres informacions al blog de l'[Observatori de la Recerca](#) (OR-IEC).

Pulsatil·la groga (*Anemone alpina apiifolia*)

Fajol alpi (*Polygonum alpinum*)

A les cotes altes quedaven algunes congestes de neu i el gel de les raconades i concavitats testimoniava la pedregada del dia anterior. Convocats per la predicció meteorològica, els núvols no van tardar a congriar-se damunt dels nostres caps. Quan érem a la collada de l'Orri, tapaven ja el cim que havíem deixat enrere. I havent iniciat la baixada per la coma de l'Orri, abans d'hora, es va desfermar la tempesta. La pluja ens aigualí el descens. Va caldre atenció per no rrelliscar i per creuar els torrents crescuts, fins arribar xops a l'autobús.

La coma de l'Orri és una vall glacial orientada a l'est que conflueix amb el torrent d'Ulldeter per junts constituir un autèntic riu Ter. La vegeta-

ció de la seva part més baixa és exuberant, els avets s'afegeixen al bosc de pi negre i les herbes tendres prosperen entre rierols. D'entre elles, per més pluja que caigués, va ser impossible ignorar el veratre (*Veratrum album*) de grans fulles ovades i conegut per la seva toxicitat, el fajol alpi (*Polygonum alpinum*) amb raïms de flors blanques i que dona nom al cim, el marcòlic groc (*Lilium pyrenaicum*), bellíssim i anagrama de la vall veïna de Núria, i el segell verticil·lat (*Polygonatum verticillatum*), una altra liliàcia, poc freqüent, amb flors pèndules sota els verticils de fulles lanceolades.

La celebració del final de curs fou al parc de l'Agulla, a Manresa, on vam arribar fugint de la pluja. Va consistir en un berenar i en la distribució com a record d'un «buff» pel coll o el cap, útil per voltar per camps i muntanyes quan fa fred o vent, de disseny inspirat en l'anagrama de la fulla d'auró negre de la ICHN-Bages. Qui s'hagi quedat sense, el pot adquirir al preu de 8 €, a les properes activitats de la ICHN-Bages. ■

L'exposició «Natura Catalana» es va presentar, del 15 al 30 de juliol, a la Biblioteca del Casino de Manresa. Durant l'agost i el setembre s'exposarà a Prat de Comte (Terra Alta) i a l'octubre es presentarà a Arbúcies (la Selva).

Programa de les sortides naturalistes guiades per al curs 2013-2014

Curs de 10 sortides guiades a espais naturals de Catalunya i zones properes, que inclouen temàtiques de botànica, zoologia, ecologia i geologia, a càrrec de Jordi Badia i Florenci Vallès, biòlegs, i Oriol Oms, geòleg, més altres professors i recursos didàctics addicionals en sortides i activitats puntuals.

Cal inscriure-s'hi prèviament a través de l'adreça ichnbages@gmail.com, o bé del telèfon 933 248 582. El preu de les sortides és de 15 € per als socis de la ICHN i de 18 € per als qui no ho són. Aquests imports corresponen exclusivament al transport i no inclouen extres, com ara entrades a museus.

Hi ha la possibilitat d'inscriure's només a sortides concretes seguint el mateix procediment. Per motius organitzatius, es demana

que la inscripció es faci com a mínim una setmana abans de cada excursió. L'admissió es farà seguint l'ordre d'inscripció.

Primeres sortides:

Dissabte 5 d'octubre de 2013, de 8.15 a 21 h. **Les gorges de la Fou i la bateria de Santa Engràcia** (Vallespir, Catalunya Nord).

Dissabte 9 de novembre de 2013, de 8.15 a 20 h. **Del pantà de Sau a Taverter** (Osona).

Dissabte 14 de desembre de 2013, de 8.15 a 19 h. **Del Puigventós a la Puda per Sant Salvador de les Espases** (Vallès Occidental i Baix Llobregat).

Trobareu el programa complet en aquesta adreça: http://ichn.iec.cat/pdf/Sortides_Bages_2013-14.pdf ■

Delegació de la Garrotxa

Sortida «Anem a veure insectes»

El diumenge 1 de setembre es va realitzar una sortida matinal a càrrec dels membres de la Delegació de la Garrotxa de la ICHN, sota el títol «Anem a veure insectes». Ha estat la segona sortida d'aquesta temàtica que fem aquest any. L'objectiu final d'aquestes

sortides i d'altres que anirem fent, és poder editar i publicar una guia dels «Insectes de la Garrotxa».

Atès que necessitem bones fotografies, animem a totes les persones amants de la

(Continua)

natura i/o fotògrafs a participar en aquesta activitat.

El recorregut a peu l'iniciarem al Santuari de la Salut. Una dotzena de participants van gaudir d'un dia excel·lent per la cerca d'insectes, gràcies a que la climatologia ens va acompanyar al llarg del matí: sol, temperatura elevada i gens de vent.

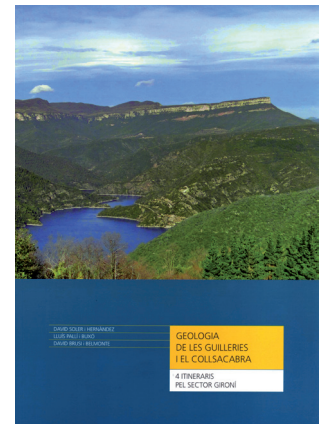

identificar al camp, i és per aquest motiu que hem creat una carpeta «Dropbox», on tothom que ho desitgi pot penjar les seves fotografies, i en el cas que sigui possible la seva identificació, s'anoti en un document a la mateixa carpeta.

Al llarg del recorregut anàrem canviant la cerca a diferents hàbitats: prats, pistes, bosc, conreus i basses. La intenció era anotar els insectes que trobàvem, per incloure'ls a la llista d'insectes més comuns de la Garrotxa. Algunes d'aquestes espècies no es poden

L'anotació d'espècies va ser força diversa: ortòpters, lepidòpters i coleòpters van ser els fotografiats en major nombre.

Per a més informació, adreceu-vos a: garrotxa.ichn@iec.cat. ■

Geologia de les Guilleries i el Collsacabra. DAVID SOLER HERNÁNDEZ *et al.* Universitat de Girona, 2013. 148 p. ISBN 978-84-8458-412-4.

Cursos naturalistes

Cartografia i avaluació dels hàbitats: exercici pràctic a la Garrotxa

Els dies 29 i 30 de juny va tenir lloc el curs naturalista «Cartografia i avaluació dels hàbitats: exercici pràctic a la Garrotxa», en col·laboració amb el Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa. El matí de dissabte es va dedicar a sessions teòriques en les quals es van presentar les principals característiques de la coberta vegetal de l'àmbit d'estudi, amb especial èmfasi en la roureda de roure pènel. Aquest hàbitat tan emblemàtic va ser utilitzat com exemple al llarg de tot el curs. A continuació s'exposà el concepte d'hàbitat i les diferents interpretacions existents així com les principals metodologies utilitzades a Catalunya per a la seva identificació, caracterització i cartografia. En tota aquesta part teòrica, bona part dels exemples provenien dels treballs desenvolupats al mateix parc.

Durant la tarda va tenir lloc una pràctica de cartografia dels hàbitats CORINE 1:5.000. Per això es va escollir una de les zones amb major diversitat forestal del parc, entre els volcans del Puig de la Costa i de Santa Margarida. Es van visitar fagedes, castanyereds, tremoledes, alzinars muntanyencs, rouredes de roure martinenc i bosc mixt amb roure pènel, del qual es van comentar els trets diferenciadors que permeten caracteritzar-lo. També es van visitar pastures i herbassars de diverses tipologies. Els resultats obtinguts es van comparar amb les dades prèvies existents (Mapa de vegetació 1:8.000, de 1994 i el Mapa d'hàbitats de Catalunya), cosa que va permetre evidenciar la disminució per aforestació o intensificació de la superfície de pastures seminaturals. També es va comentar com els objectius i escala de treball

de cada mapa poden condicionar el resultat final.

El matí de diumenge es va dedicar al treball de camp per tal de presentar diverses metodologies d'avaluació de l'estat de conservació dels hàbitats. En un tram del Fluvià proper al bosc de Tosca es va estudiar la vegetació de ribera tot comparant els índexs QBR i IVF. En aquest punt vàrem veure un rodal espectacular de marcòlics. Posteriorment ens vàrem desplaçar a la part baixa de la serra del Corb on es van analitzar dues pastures en un estat de conservació força divergent mitjançant l'avaluació simplificada amb transsectes. Finalment, prop de can Jordà, al límit de la fageda del mateix nom, vam visitar un bosc de roure pènel tot identificant els paràmetres rellevants que permeten avaluar-lo com a HIC segons els manuals de l'estat espanyol. Es van prendre dades del nombre d'espècies característiques, de la presència d'espècies indicadores de pertorbació, de l'estructura de la vegetació, del volum de fusta morta al terra i en peus, etc.

De retorn a can Jordà es van exposar les conclusions del curs i es va comentar extensament la bibliografia citada al dossier. ■

Vegeu el [vídeo](http://youtu.be/z6lb-l1v850) amb imatges del programa de cursos naturalistes de la Institució Catalana d'Història Natural, del 2013, a YouTube (<http://youtu.be/z6lb-l1v850>).

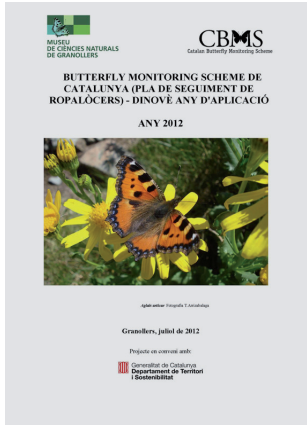
Societats adherides

Centre Excursionista de Terrassa. Secció de Ciències Naturals

Retrobada una espècie que es creia extingida a Sant Llorenç del Munt i l'Obac.

L'esperó de Bolòs (*Delphinium bolosii*) és una planta que es donava per extingida a l'àrea de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, des que Joan Cadevall, l'autor de la *Flora de Catalunya*, la va trobar a la font d'Estenalles. S'ha sabut que la planta trobada per Cadevall corresponia a l'esperó de Bolòs gràcies a un plec del seu herbari de l'any 1912, conservat a l'Institut Botànic de Barcelona. Un segle després, Joaquim Pérez Raventós ha retrobat la planta en un indret no gaire llunyà. El setembre de 2012 es va presentar al Centre Excursionista de Terrassa, societat adherida a la ICHN, la troballa de *Delphinium bolosii* i enguany

s'ha tornat a observar aquesta espècie i, per tant, es confirma la continuïtat de la seva presència al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. ■

STEFANESCU, CONSTANTÍ. 2013. *Butterfly Monitoring Scheme de Catalunya* (Pla de seguiment de ropalòcers) - Dinovè any d'aplicació. Any 2012. Granollers: Museu de Ciències naturals de Granollers.

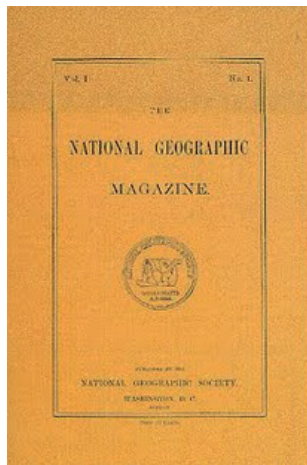
Associació Orquidiològica de Catalunya

El mes de juliol l'Associació Orquidiològica de Catalunya, va esdevenir entitat adherida de la ICHN.

L'AOC té per finalitat l'estudi i coneixement de les orquídies silvestres i la protecció dels seus hàbitats al territori de Catalunya; la promoció i la difusió dels estudis fets i dels coneixements adquirits mitjançant la publicació de materials científics i de divulgació; la promoció i difusió d'activitats de camp relacionades amb els esmentats estudi

i coneixement, especialment a Catalunya, però també a la resta de la Península Ibèrica, d'Europa i d'altres indrets; la col·laboració i cooperació amb d'altres Associacions o Grups de Treball i recerca relacionats amb l'estudi i el coneixement de les orquídies.

Els donem la benvinguda i desitgem una relació llarga i fructífera! Trobareu informació de les seves activitats i publicacions al seu web: <http://www.ophrys.cat> ■

Grup de treball Societat Catalana de Fotògrafs de Natura

Per molts anys, National Geographic! 125 aniversari de la revista de divulgació científica per excel·lència

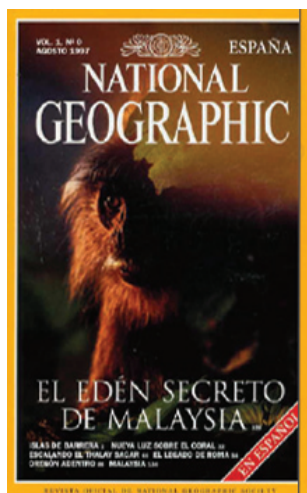
Sessió inaugural del curs 2013-2014 de la SCFN, dedicada al 125è aniversari de la revista *National Geographic*, que ja té un segle i quart de vida, peça clau en la divulgació científica, geogràfica i naturalista, que es caracteritza per la sempre acurada selecció de fotografies de natura. A través de les imatges de National Geographic (NG) hem recorregut el món sencer, descobrint els seus tresors més ocults i sorprenents.

La sessió tindrà lloc el dimarts 1 d'octubre, a les 19 h, a la sala Prat de la Riba, de l'IEC, amb les intervencions de: Joandomènec Ros, president de l'IEC, catedràtic d'Ecologia i assessor científic de NG, amb una reflexió general sobre el tema; Albert Masó, biòleg, professor i assessor científic de NG, que descriurà com es va fundar aquesta revista històrica i l'evolució que ha anat sofrint al llarg del temps adaptant-se a les circumstàncies canviants; Anna

Lluch, cap de redacció de NG, que explicarà el funcionament de l'equip editorial de la versió castellana, així com la contribució que ha representat la revista en la difusió de la recerca dels investigadors autòctons; i, finalment, abans de donar pas al col·loqui, Eva van den Berg, periodista i redactora de

NG, ens mostrarà diversos articles, parlant de llur estructura, de l'edició d'imatges i de la compaginació amb el text, peces clau en l'èxit de la divulgació científica que ha constituït National Geographic.

I tot això ho farem gaudint de les millors fotografies aparegudes a la revista. Hi esteu tots convidats! ■

Imatges del primer número de *National Geographic* i del primer número de l'edició en castellà.

Consell de Protecció de la Natura

El Consell de Protecció de la Natura ha treballat durant aquests darrers mesos en l'elaboració dels informes preceptius relacionats amb el Projecte de Decret relatiu a l'homologació de mètodes de captura en viu d'espècies cinegètiques depredadores i d'espècies exòtiques invasores depredadores i de l'acreditació de les persones que en són usuàries i amb la declaració de les Zones Especials de Conservació dels espais de la Xarxa Natura de la plana de Lleida i de la regió alpina.

El projecte de decret relatiu a l'homologació de mètodes de captura en viu d'espècies cinegètiques depredadores es va informar favorablement tot i que es van proposar algunes millores en el seu redactat. De manera prèvia, es destacava la disconformitat amb l'afirmació del text normatiu sobre el fet que les espècies depredadores siguin la causa de desequilibris i alteracions dels ecosistemes naturals i es recordava que en cap moment es fa referència a la predació per part d'espècies animals domèstiques (gats i gossos, principalment). Més concretament, es proposaven algunes millores en el redactat d'aquest decret com que calgui detallar els motius concrets per als quals se sol·licita l'autorització excepcional per a la captura d'espècies cinegètiques, que s'especifiqui quins han de ser els mètodes reconeguts com a no cruels per al sacrifici de les espècies capturades, que s'especifiqui el tractament que han de rebre les espècies no objectiu capturades accidentalment i que es valori la possibilitat d'excloure de l'àmbit d'aplicació d'aquests mètodes les riberes amb presència de llúdriga i turó.

Pel que fa a la declaració com a Zones Especials de Conservació dels espais de la Xarxa Natura 2000 de la plana de Lleida, en l'informe que està en curs de redacció es valora positivament que s'hagi arribat a la darrera etapa del llarg procés de desenvolupament de la Xarxa Natura 2000 i s'espera que a partir d'ara se centrin tots els esforços en la seva gestió. És en relació amb la gestió d'aquests espais que se

suggereix que es dugui a terme la revisió de l'actual pla especial de protecció per tal de reduir la tipologia de les activitats admeses en els espais que ara es declaren ZEC i per adaptar les actuacions previstes a la realitat econòmica del país, atès que el baix grau de desenvolupament d'aquest pla fa que actualment no vagi gaire més enllà d'un simple llistat de bones intencions.

L'informe relacionat amb la declaració com a Zones Especials de Conservació dels espais de la Xarxa Natura 2000 de la regió alpina, reconeix la qualitat del treball d'obtenció i sistematització de dades sobre els Hàbitats d'Interès Comunitari d'aquests espais, però també que en el cas de la informació relacionada amb les espècies incloses a l'Annex II de la Directiva Hàbitats la informació que es presenta ja no és tant completa. D'altra banda, es destaca que l'Instrument de Gestió de les Zones Especials de Conservació de la regió alpina que acompanya el text normatiu, no és un veritable pla de gestió i que hi ha el perill que aquest nou instrument de gestió esdevingui un document més amb un baix grau d'aplicació. D'altra banda, i en referència a l'Estat de Conservació Favorable, que pel que fa a la flora es limita a establir com a objectius de conservació l'ampliació o el manteniment de la superfície que ocupen aquestes espècies, es considera que també s'haurien de tenir en compte criteris genètics, cosa que portaria a replantejar o formular noves mesures de conservació. ■

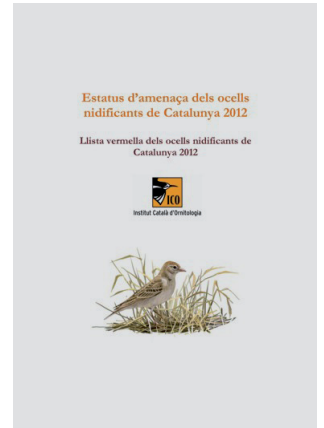
Consell Consultiu del Parc Natural de la Serra de Collserola

El propassat 27 de juny hi hagué la reunió semestral del Consell Consultiu del Parc Natural de la Serra de Collserola. La discussió fou acalorada tot i que no tant com en d'altres ocasions. Aquesta vegada, el tema principal fou l'organització d'una cursa, la «Ultratrail» de Collserola (www.utcollserola.com) que el 23 de novembre recorrerà 74 km dins del parc. El Consell posava en qüestió la necessitat de fer-ho al parc i el Consorci justificava que l'impacte no ha de ser tant important. La qüestió és que al 2012, es van organitzar actes al parc amb 60.000 persones, i que els comptadors de visitants

van estimar que van passar pel parc uns 1,8 milions de persones. Aquesta cursa, sumant les diferents modalitats, suposarà uns 800 participants.

La polèmica estava servida. Segons el Consorci, s'ha pactat l'itinerari i s'ha intentat que no afecti les zones més sensibles del parc (tot i que en tres trams d'enllaç passarà per dins de zona de reserva). També s'argumentà que la proposta sorgeix d'una entitat de dins del Parc, que hi ha demanda social i que s'ha de compatibilitzar els usos i la conservació, que es prendran totes les me-

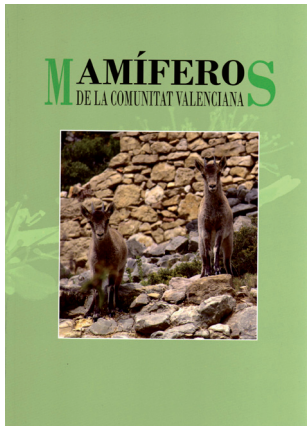
Avaluació de l'estat de conservació de les espècies d'ocells a Catalunya

L'Institut Català d'Ornitologia ha publicat recentment l'actualització de la llista vermella dels ocells a Catalunya després de valorar els canvis succeïts en les poblacions d'ocells nidificants durant el període 2002-2012. Cal recordar que l'anterior valoració de l'estat de conservació es va fer fa deu anys quan es va publicar l'Atlas dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2002.

Paralelament, s'ha fet la comparació entre l'estat de conservació dels ocells a Catalunya l'any 2002 i el 2012 utilitzant el «Red List Index», una metodologia que internacionalment mesura els canvis temporals en el risc d'extinció per a un conjunt d'espècies. Els resultats apunten a una millora en l'estat general de conservació dels ocells durant la darrera dècada.

Mamíferos de la Comunidad Valenciana. JUAN JIMÉNEZ, MIGUEL ÁNGEL MONSALVE, JUAN ANTONIO RAGA [ed.]. València: Generalitat Valenciana, Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient, 2012. Col·lecció Biodiversitat, 19. 299 p. ISBN: 9788448257743.

SÁNCHEZ, SILVIA; PINO DEL CARPIO, ANDREA; NIETO, ANA; BILZ, MELANIE. 2013. *Spain's biodiversity at risk. A call for action. International Union for Conservation of Nature.*

sures pertinents per tal que no quedi brutícia i que no hi ha d'haver problemes si es fa de forma consensuada i moderada. De fet, l'inici i final es farà a Can Caralleu (fora del parc) per evitar les aglomeracions de cotxes i acompanyants.

Algunes entitats del Consell posaven en qüestió que l'impacte sigui baix tot i que tots convenien en que no es disposa d'estudis previs. De fet, el Consorci vol veure l'impacte real aprofitant aquest acte. Des de la ICHN es va recomanar prudència al Consorci i des de la UAB es va demanar que no consti que el Parc la coorganitza... de fet, només controla i autoritza la cursa.

Com a conclusió d'aquest punt, es va fer constar que el Consell està preocupat per l'impacte i que s'ha de limitar el nombre d'autoritzacions per fer activitats organitzades dins del parc per la pressió que suposa als sistemes naturals. El Consorci es va comprometre a realitzar un informe sobre la capacitat de càrrega del parc pel que fa als visitants i l'ús públic. Sorpren una mica que aquest informe encara no s'hagi dut a terme en els anys que existeix el Consorci.

D'altra banda, també es va explicar que el 17 de novembre s'inaugurarà el nou itinerari perimetral de la finca de Lafarge (la cimentera) al turó de Montcada. Com sabem, el turó va quedar annexionat al parc natural quan se'n va fer la declaració el 29 d'octubre de 2010, ara farà 3 anys.

Un altre punt destacat és que es continuarà fent feines forestals per reduir el risc d'incendis i s'instal·larà un nou cobert per als ramats que fan el manteniment de les zones de baixa densitat de vegetació. Tot això finançat a través de l'Obra Social de la Caixa (150.000 €).

Continuant amb la temàtica forestal, el Consorci ha instal·lat una caldera de biomassa a can Balasc que consumeix l'estella produïda en els treballs forestals que es fan al parc i també s'està estudiant canviar la caldera de calefacció de Can Coll, que seria finançada total o parcialment per la Diputació de Barcelona. L'ajuntament de Molins sembla que també està interessat a consumir l'estella que es generi a Collserola. Tot plegat acosta el Consorci al punt en que podran anar finançant els treballs forestals que cal fer per millorar la massa forestal i reduir el risc d'incendi gràcies a la venda d'estella per calefacció.

I també relacionat amb això, s'ha enllestit el pla agropecuari del parc. Ara l'està revisant

la comissió executiva i les entitats també hi podem fer propostes i comentaris en el seu moment. El pla bàsicament identifica els camps en actiu i els abandonats i intenta organitzar un banc de terres per fer cultiu en extensiu (secà), tan prats de dall, com pastures o cultius de cereals. També identifica uns primers productors interessats en dur aquests camps, entre ells per produir farratge que es pugui consumir a les hípiques i pels ramats del parc. La qüestió, com a la majoria de llocs, és que les finques majoritàriament són de propietat privada...

D'altra banda, també es va comentar que amb aquest pla es busca evitar zones de barraques i potenciar el cultiu tradicional. Idealment amb un mínim de 3 ha si és cultiu de secà i d'1 ha si és de regadiu. La presència d'horts fora d'ordenació i la majoria de casos sense permís dels propietaris, plens de trastos i d'ús privatiu, és un bon maldecap pel Consorci. La neteja costa uns 8 €/m² i hi troben de tot. També es va parlar que amb el nou pla especial caldria requalificar alguns terrenys que ara consten com a equipaments i que de fet es conreen.

Finalment destaquem que durant la reunió també es va presentar l'**estudi de contaminació lumínica**, realitzat a proposta del Consell Consultiu. En Josep Lascurain va presentar-ne els resultats, d'allò més interessants (si algú el vol consultar, està a disposició al web del Consorci, a l'apartat «documentació»). Els impactes més destacables sobre el parc a les nits (entre d'altres), provenen dels camps d'esports a l'hivern (amb il·luminació molt potent, normalment poc dirigida i sense edificis propers que absorbeixin la llum) i la zona del port i el ZAL, on zones que de fet no s'utilitzen a la nit estan massa il·luminades. Un cop identificats els punts clau, el Consorci parlarà amb les empreses o ajuntaments corresponents per veure si es pot reduir l'impacte d'alguna manera. Una dada interessant que va comentar l'autor durant l'exposició és que en el manteniment de l'enllumenat de la Ronda de Dalt, podríem estalviar fins a 9 milions d'€ anuals (?) si es substituïssin les bombetes d'incandescència actuals per sistemes de LED. Sembla que a part del consum, la despesa que es fa per substituir làmpades foses és elevadíssima en hores de feina, elevadors i d'altra maquinària.

Com sempre, si voleu més informació, si us ve de gust assistir a la propera reunió del Consell Consultiu o voleu que presentem algun tema, feu-nos-ho saber a través de la Secretaria de la ICHN. ■

Congressos i reunions

Congrés internacional de rudistes

Els rudistes són bivalves del registre fòssil que arribaren a assolir grans dimensions i que s'extingiren fa 66 milions d'anys. L'estudi d'aquests organismes constructors

d'esculls té una llarga tradició a casa nostra i són ben conegudes diverses localitats als Pirineus, que permeten conèixer l'evolució i la paleoecologia d'aquests organismes.

(Continua)

Els rudistes seran motiu del «Tenth International Congress on Rudist Bivalves», que tindrà lloc a Bellaterra, del 22 al 27 de juny de 2014. Les anteriors edicions d'aquestes reunions s'han celebrat a Jamaica (Kingston, 2011), Turquia (Izmir, 2008), EUA (Austin, 2005), Croàcia (Rovinj, 2002), Alemanya (Erlangen, 1999), França (Marsella, 1996), Mèxic (Ciutat de Mèxic 1993), Itàlia (Roma, 1990) i Iugoslàvia (Belgrad, 1988).

L'organització del congrés, en nom del Departament de Geologia de la Universitat Autònoma de Barcelona, el Museu de Ciències Naturals de Barcelona i la Institució Catalana d'Història Natural anuncien i us conviden a participar-hi.

Les sessions científiques tindran lloc del 23 al 25 de juny, però també hi haurà dues

sortides de camp als Pirineus: el dia 22 i del 25 al 27 de juny (Berguedà i Pallars Jussà, respectivament).

Més informació a: <http://jornades.uab.cat/rudists2014/> i a cg.rudists2014@uab.cat ■

Bolets dels Països Catalans. JOSEP MARIA VIDAL I ENRIC BALLESTEROS. Brau edicions, setembre de 2013. 512 p. ISBN: 978-84-96905-98-6

Recull de legislació

Andorra

Decret del 10-07-2013 d'aprovació del Reglament de gestió i caça d'espècies sotmeses a pla de caça en terreny cinegètic comú. BOPA número 033 de 17 de juliol de 2013.

Decret del 10-07-2013 d'aprovació del Reglament de gestió i caça de l'isard. BOPA número 033 de 17 de juliol de 2013.

Catalunya

ORDRE AAM/133/2013, de 10 de juny, per la qual s'aproven els preus públics per a la prestació de serveis en els espais naturals de protecció especial. DOGC número 6404 de 26 de juny de 2013.

RESOLUCIÓ AAM/1596/2013, de 15 de juliol, per la qual es fa públic el segon Acord de pròrroga del Conveni específic de col·laboració entre l'Administració general de l'Estat, a través del Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Mari, i l'Administració de la Generalitat de Catalunya, a través del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural, per al desenvolupament d'un programa pilot de desenvolupament rural sostenible en les zones de la Terra Alta, les Garrigues-Segrià Sud, la Segarra, el Pallars Sobirà i zones ZEPA Estepàries de la plana de Lleida. DOGC número 6423 de 23 de juliol de 2013.

Illes Balears

Llei 3/2013, de 17 de juliol, de modificació de la Llei 6/2006, de 12 d'abril, balear de caça i pesca fluvial, i modificada per la Llei 6/2007, de 27 de desembre, de mesures tributàries i economicoadministratives. BOIB número 106 de 30 de juliol de 2013.

Aprovació definitiva del Pressupost General del Consorci **Serra de Tramuntana** Patrimoni Mundial, bases d'execució i plantilla per a l'any 2013. BOIB número 107 d'1 d'agost de 2013.

País Valencià

ORDE 14/2013, d'11 de juliol, de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient, per la qual es fixen, per a la temporada 2013-2014, els períodes hàbils i les normes de caça en les zones comunes i s'estableixen altres vedes especials en les àrees privades de caça i zones de caça controlada a la Comunitat Valenciana. DOCV número 7.070 de 18 de juliol de 2013.

ORDE 15/2013, de 25 de juliol, de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient, per la qual es regula la Mesa Forestal de la Comunitat Valenciana. DOCV número 7.081 de 2 d'agost de 2013.

ORDE 16/2013, de 25 de juliol, de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient, per la qual es declaren set noves microreserves de flora a la província de València i es modifiquen les ordres de declaració de microreserves de flora de 4 de maig de 1999, 6 de novembre de 2000, 22 d'octubre de 2002 i 24 d'octubre de 2003. DOCV número 7.081 de 2 d'agost de 2013.

Espanya

Reial decret 387/2013, de 31 de maig, pel qual es modifica el Reial decret 342/2007, de 9 de març, pel qual es regula el desenvolupament de les funcions del Programa MaB, així com el Comitè Espanyol del citat programa, en l'Organisme Autònom Parcs Nacionals. BOE número 144 de 17 de juny de 2013.

Acord de cooperació entre el Regne d'Espanya i la República Portuguesa relatiu a la constitució del **Parc Internacional Tajo - Teixeixo**, fet a Porto el 9 de maig de 2012. BOE número 145 de 18 de juny de 2013.

(Continua)

Vols rebre el NOTÍCIES més aviat, en color i amb enllaços als documents anunciats?

Contacta amb la Secretaria de la Institució (ichn@iec.cat) i demana la versió en format pdf!

Amb el suport de

Obra Social "la Caixa"

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori
i Sostenibilitat

fundada el 1899

ICHN
Institució Catalana
d'Història Natural

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN
C. del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 933 248 582
Fax 932 701 180

A/e: ichn@iec.cat

A/I: <http://ichn.iec.cat>

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
ISSN: 2339-5672
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B.39829-1995

Llei 7/2013, de 25 de juny, de declaració del Parc Nacional de la Sierra de Guadarrama. BOE número 152 de 26 de juny de 2013.

Reial Decret 630/2013, de 2 d'agost, per el qual es regula el Catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores. BOE número 185 de 3 d'agost de 2013. ■

Agenda

Grup de treball Oxygastra

V Jornades Odonatològiques de Catalunya

14 i 15 de setembre de 2013, a Bellver Cerdanya, **V Jornades Odonatològiques de Catalunya**, organitzades per Oxygastra.

Delegació de la Garrotxa

Sortides interdisciplinàries

Dissabte 14 de setembre de 2013. **Observar ortòpters**, a càrrec de membres de la Delegació. Lloc de trobada, a les 9 h, a l'aparcament del restaurant Mont-Roc, a sota de Castellfollit de la Roca. Per a més informació i inscripcions: garrotxa.ichn@iec.cat.

Delegació d'Osona - GNO

Cicle d'activitats «Descobreix els sistemes aquàtics»

28 de setembre de 2013. **La geologia i els fòssils**. Sortida per donar a conèixer com els fòssils i les pedres ens expliquen quin ha estat l'origen dels rius i l'entorn i poden donar-nos informació de com era la vida fa milions d'anys. Lloc de trobada: a les 10 h, al Museu del Ter (passeig del Ter, 2. Manlleu). Es recomana portar calçat adequat per caminar.

5 d'octubre de 2013. **Els mamífers petits**. Coneixerem els petits mamífers dels ecosistemes de ribera, els seus valors naturals i els seus mètodes de seguiment i captura. Com identificar-los, quines espècies trobem al nostre territori i com s'estudien. Lloc de trobada: a les 10 h, al Museu del Ter (passeig del Ter, 2. Manlleu).

26 d'octubre de 2013. **Els mamífers carnívors**. Els grans mamífers carnívors com la llúdriga, el visó, la geneta o la guilla i ungulats com el senglar o el cabirol són uns dels grups més difícils de detectar i identificar. Taller d'identificació de rastres de grans mamífers carnívors i ungulats i seguidament una revisió de diversos parany fotogràfics i de pèl. Punt de trobada: a les 10 h, a la Torre dels Frares (carrer de la Laura, 5. Vic). Es recomana portar calçat adequat per caminar.

Cal preinscripció prèvia a través dels correus electrònics cerm@museudelter.cat o info@gno.cat o del telèfon 93 851 51 76. Els desplaçaments es faran en vehicles particulars.

Delegació del Bages

Sortides naturalistes guiades:

Dissabte 5 d'octubre de 2013, de 8.15 a 21 h. **Les gorges de la Fou i la bateria de Santa Engràcia** (Vallespir, Catalunya Nord).

Dissabte 9 de novembre de 2013, de 8.15 a 20 h. **Del pantà de Sau a Tavertet** (Osona).

Cal inscriure-s'hi preferiblement a l'adreça ichnbages@infonegocio.com o bé al telèfon 933 248 582 de la Secretaria de la ICHN, fent constar el nom, els dos cognoms i el vostre NIF, per tal de donar validesa a l'assegurança.

Grup de treball Societat Catalana de Fotògrafs de Natura

Per molts anys, National Geographic! 125 anys de la revista

Dimarts 1 d'octubre de 2013, a les 7 de la tarda, a la Sala Prat de la Riba de l'IEC, Sessió inaugural del grup de treball SCFN, amb les intervencions de JOANDOMÈNEC ROS, president de l'IEC, catedràtic d'Ecologia i assessor científic de NG; ALBERT MASÓ, biòleg, professor i assessor científic de NG; ANNA LLUCH, cap de redacció de NG; i EVA VAN DEN BERG, periodista i redactora de NG.

Han col·laborat en la redacció d'aquest NOTÍCIES:

Lluís Álvarez, Josep Aragonès, Jordi Badia, Emili Bassols, Beth Cobo, Xavier Escuté, Àlex Farnós, Josep Germain, Angel M. Hernández, Pere Luque, Albert Masó, Oriol Oms, Joaquim Pérez, Andreu Salvat i Florenci Vallès.